

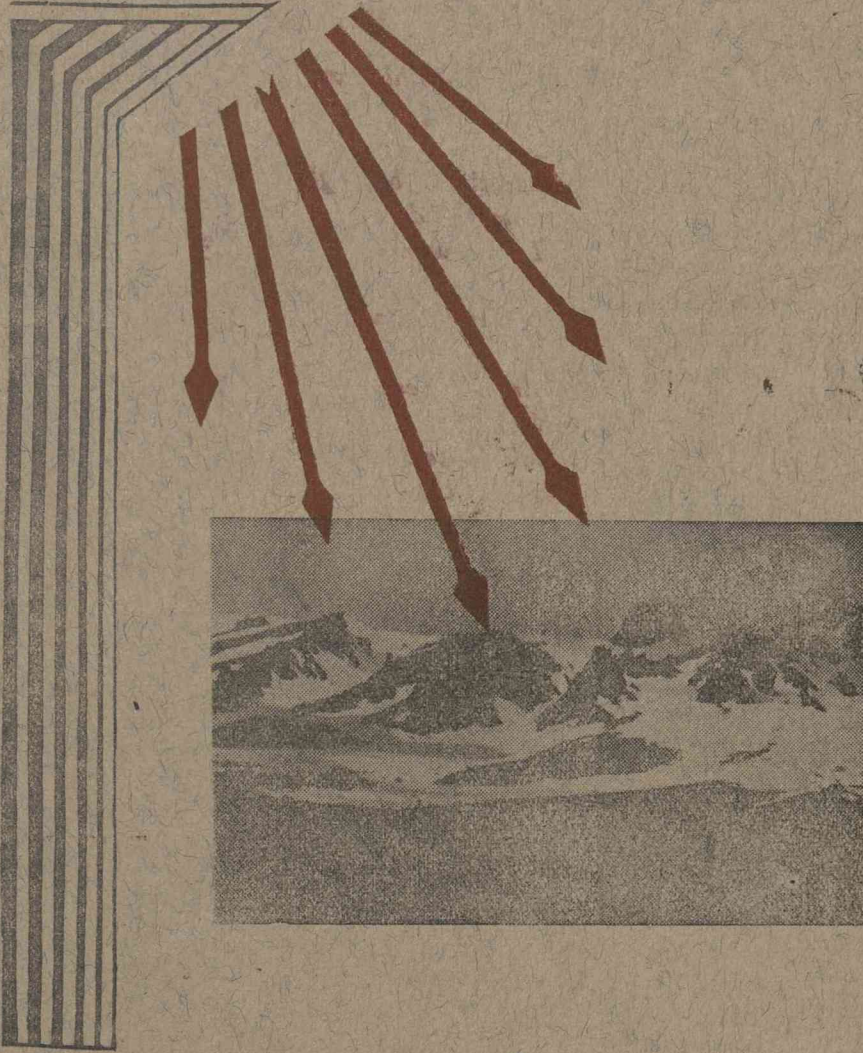
ERCİYES

KAYSERİ

Halkevi Dergisi

Sayı

5

ERCIYES

de

İnkilâbımızın ve Halkevi programımızın ideal olarak kabul ettiği kültüre uygun her yazı neşredilir. Mecmuaya konmayan yazılar geri verilmez.

İÇİNDEKİLER

		Sahife
Altıncı ayda	Haşim Nezihi Okay	129
Evereli Ali Celalettin efendi	" " "	130 - 134
Yurt ihtisastarı	Muhittin Onbaşı oğlu	135 - 136
Kayseriye saygılar	Adile Kandeğer	137
Kayseri kombinesinde 5 saat	M. N. Tamer	138 - 141
Ata sözlerinin psikolojisi	Muhtar Erdemer	142
Gönlüme serenat	Ekrem İncesu	143 - 144
Kayseri müzesi	Naci Kum	144 - 149
Erciyeşte gördüklerim	Sahir Üzel	150 - 153
Atatürk çocukları (şiir)	Hamdi Çok	153
Melek danışmend	Naci Kum	154 - 156
Erciyes (şiir)	Cahit Basmaz	155
" "	" " "	157
" "	" " "	158

Neşriyatı idare eden : Sahir Üzel

Basıldığı yer : Kayseri Sümer basımevi

OSMAN FERİT SAGLAMIN
TÜRK TARİH KÜTÜPHANESİ
ARMAGANIDIR

Sayı : 5
Cilt : 1

Temmuz
1938

ERCIYES

KAYSERİ

HALKEVİ DERGİSİ

Altıncı Ayda

Bu nushasıyla altıncı ayna girmiş olan mecmuamız tam zamanında verimini verememekle beraber kabil olduğu kadar mahallî kalmağa ve her sahifesinde Kayseriyi yaşatmaya ve duyurtmaya çalışmıştır. Halkevlerinin yurttaki büyük gayelerinden birisi de memleket köşelerini tanıtmak ve orada gömülü hazineleri bulup çıkartmak, tarihi kıymetleri ortaya koymak ve nihayet genç istidatlara yol ve yön vermek olduğuna göre dergimiz başladığı gündenberi bu işi yapmaya çalışmakta ve muvaffak olabildiğini tahmin etmektedir. Bundan sonraki nushalarımızda bu nevi faaliyete daha büyük bir hız ve

ehemmiyet verebileceğimizi ve bu vadide çalışan değerli elamanlarımızı dergimize mal ettiğimizi de şimdiden iftiharla söyleyebiliriz.

Ezcümle şöhretile ve kıymet bakımından Yunusla boy ölçüşecek değerde bir şahsiyet olan Seyraninin bütün küllüyatı dergimizin müteakip nushalarında yer alacağı gibi Kayserininengin ve geniş tarihi üzerinde en vukflu üstatların yazılarını bulundurabileceğimizi de müjdelemekten zevk duyarız.

Haşim Nezihi

EVEREKLİ

Ali Celâlettin efendi

Yazan
Haşim Nezihi Okay

Mısırlı zade şöhretile tanınmıştır. Bu lakap babası Hacı İbrahim ağanın senede bir iki defa otuz katırla Mısır ticareti yaptığından kinayedir. Esas şöhreti Emir oğullarıdır.

Mumaileyh İbrahim ağa mahallesindendir. Gençliğinde Develide bir az medrese tahsili görmüştür. Ve nihayet bir aralık İstanbulda bulunan Develili oğlu Kasım paşanın yanına gitmiştir. Burada Seyrani ile beraber bir yıl su yolculuğu (*) vazifesi yapmış; daha sonra Develili oğlu Kasım paşa (zor) a mutasarrıf gideceği sırada hususî kitabet vazifesile Celâlettin efendiyi de beraberinde götürmüştür.

Daha sonra sırasıile (Seb'a), (sincar) ve (resul ayin) nahiyelerinde niyabet vazifesi vermiş ve nihayet (rakka) kadılığına terfi etmiştir.

Ali Celâlettin efendiyi bir aralık karısının rahatsızlığına binaen develiye dönmüş görüyoruz. Burada dört sene mustantıklık ve şer'îye baş kâtipliklerinden sonra tekrar Konyanın (hadim) kazasına kadı gidiyor. Bir müddet sonra tekrar Develiye dönerek yine mustantıklık yapıyor. Daha sonra Erbaa kadılığına gönderiliyor. Sonra yine Develiye dönüyor. İki sene mustantıklıktan sonra Vanın (Kevan) kazasına kadı oluyor.

Burada kadı iken Gevaş kaymakamının katilini bulmasına mükâfeten bir derece terfi görüyor. Ve memuriyeti bir sene daha temdit edilerek (xx) Bursa rûûsına nail oluyor. Buradan Ankaranın (Balâ) kazasına naklediliyor. Oğlunun vefatına binaen Develive dönüyor. İki sene mustantıklıktan sonra 1905 de İşkodranın (leş) mea (zarıma) kazasına kadı gidiyor.

Üç buçuk sene sonra Berutun (tabriye) kadılığına, oradan da 1908 senesinin şubatında altı yüz altı kuruş tekaüt maaşı ile memlekete dönüyor. 1911 de Develide ölüyor. Merhumun şahsına mahsus bazı garabetleri ve hususiyetleri mevcuttur. Ezümle biniciliği o havalide meşhurdur.

Misafirperver, nargileye düşkün. hatta yolda arabada giderken bile içecek kadar münhenik ve sırf bu hizmeti için yanında bir adam taşır. Zekâ ve hafıza bakımından ayaklı kütüphane denecek derecede kuvvetli. Nakşi tarikatına mensup haluk ve mütevazidir. İbadeti sever ve alekser delaili hayrat okumuş. Misafirsiz sofraya oturduğu zaman muazzap olduğu da söylenir. Oğullarından biri halen elli beş yaşlarında kadar olup yirmi yıldanberi cenubi Amerikada (Boynes Ayres) dedir. Yakında döneceği söylenmektedir.

Fakat torunları Develidedir ki divanı kendilerinden ele geçirdiğim için burada her birine ayrı ayrı teşekkürü borç bileceğim. Bunlardan biri nüfus memurluğundan mütekait olup (Mehmet mısırlı) adile anılır. Diğer ikisi yukarda söylediğim Amerikadaki oğlunun çocukları olup biri halen Develi orta okulu yarıdirektörü (İbrahim Öztürk) tür. Diğer öğretmen (Sakıp Öztürk) tür.

Şiirlerine gelince : Mumaileyhin elime geçirdiğim divanı ki metrukâtı kalemiyesinin onda biri olmadığına kaniim. Ancak büyük bir kısmı ziyaa uğramış ve bilhassa hiciv vadisinde olup saray ve saltanatı tariz ve taziyif ve hiciv ettiklerinden saklanamı.

Elimizdeki divanı alelusul münacat ve naatlarla başlamıştır. Bunu müteakip (80) kadar gazel ve on beş kadar koşma yazılıdır. Bunlardan başka bir hayli müstezatlar, kasideler ve muhtelif vesilelerle söylenmiş tarihler mesnevi tarzında şiirleri vardır. Yazılarından dindar bir adam olduğu görülmektedir. Kabiliyeti şiiriyesi kuvvetli ve yazma hususunda velut olmasına rağmen ne yazıkki hemşehrisi, muasırı ve arkadaşı seyraniden ziyade divan şairlerinden müteessir olmuş ve aldığı medrese tahsili dolayısıyla divan edebiyatı ve gazel vadisine sapmıştır. 15-8-938

Haşim Nezihi

— KOŞMA —

— 1 —

Yollanan istida olmadı vasil
Taktim edilmedi şahlar şahına
Bu bapta maksudum olmadı hasil
Beni koymadılar dost dergâhına
Bilmezler ehvalim bir takım cahil
Macerayı aşktan cümlesi gafil
Efali akvali ifsada mail
Kâretmez nasihat el gümrâhına

Zerre fehmetmezler esrarı aşkı
Bir pula saymazlar e'kârı aşkı
Ne bilir divane envarı aşkı
Memnudur duhulu yar penahına

Ümmidi yakubun beytil ahzanda
Zikri fikrim daim mahi kenanda
Telezzüz etmişim dide giryanda
Her zaman mecburum vuslat rahına

Hali arzıdır Celâlettin mücerret
Terki kabil değil böyle mukayyet

Amiri cihanın emri müeyyet
Bakmazam kimsenin rusiyahına

— 2 —

Sevda galip olup bizi aşırdı
Bi ihtiyar bugün ummanı aşka
Tesiri hevesle aklım şaşırdı
Yaktı derunumu niyranı aşka

Bir piridanaya ettim intisap
Feyzi hakikatı ettim iktisap
Cigerimden kebab ettim intihap
Makbul olur deyu mihmanı aşka

Hasreti yarile ağladır her gün
Çırpıp kisbetim bağladır her gün
Seyfi dili bana zağladır her gün
Esselâ kim gelir meydanı aşka

Celâlettin şahın bakmaz kusura
İntizar eyle gel emri sudura
Eli bağlı boynun bükten huzura
İltica eylesün sultanı aşka

Gönül verdin ise bir gülüzara
Kesret âleminden feragat eyle
Serseri dehrîre gezer âvâre
Serdeki sevdaya riayet eyle

Aşkın çektiği belâyı rakip
Ahvaline rahat olmayıp nasip
İltifat götürmez böyle biedip
Elinden gelirse hakaret eyle

Şikâyet eylerim bir sitemkârdan
Kimse halas olmaz damü ağıyardan
Dedi gonca hali değildir hardan
Aşık isen buna kanaat eyle

Celâlettin cevri habibi aşkın
Tahammül etmektir nasibi aşkın
Devası figandır tabibi aşkın
Sen de bu merkezde sadakat eyle

Dildeki sevdalar çuşedip birden
Katraları ummanlara ulaştı
Bilmem bu davayı ben buldum nerden
Gönül hicran ile hayli savaştı

Bülbül gülüstanda feryat ederek
Vuslatı goncayı mutat ederek
Allemül esmayı evrad ederek
Cismi nara çeşmi kana bulaştı

Teşrifin vad edip bivefa yarım
İkrarına rağbet etmedi yarım
Hilesin anladım kestim pazarım
Bana nisbet ağıyarile oynadı

Celâlettin senin kârın şebiruz
Alemdede maksudun bir ruzufiruz
Hesap ettiklerin eyyamı nevrüz
Yare vuslat iken firkat yanaştı

Sitemkâr bir yare gönül bağladım
Emdirmez o zalim bal dudağını

Cevri cefasını andım ağladım
Pek cahil, gözetmez sol ve sağını

Seyfin çekmiş kaşlar katlime dair
Kırpikler saf Be saf hücumu hazır
Serpilip setretmiş o zülfü kâfir
Göstermez kimseye yar yanağını

Bir kerre ruyini gördüm kapıldım
Bir melek simadır birden çarpıldım
Sevda pazarında ucuz satıldım
Rekzetti başıma gam bayrağını

Feryadı figanım kimse işitmez
Terk eylerim sevda serimden gitmez
Sabırla bu dava bir vakit bitmez
Boynum büksem sunar sem çanağını

Celâlettin gezer daim avare
Yarın insafına arar bir çare
Bevap etti beni yare ağıyare
Boş yere bekletir yar konağını

Bir buse istedim reddetti amma
Rakibe çözdürdü sine bağını
Bana rağmen çeküp yanına تنها
Âdâya serdirdi yar yatağını

Rahında çektiğim zahmete karşı
Mecburuna verir bin dürlü gaygu
Kesildi dermanım ey keman ebru
Beyhude geçirdim ömrüm çağını

Âlemi muhabbet fâsittir encam
Aramıza girdi fasidi betnam
Tefrik için daim ediyor ibram
Bülbül terk edermi gül budağını

Bir ders talim etmiş rakibi bethu
Seddetti babını gözleri ahu
Aşıkân âzimidir ol semte doğru
Ne çare bozmıyor yar yasağını

Kâh olur herkese şiddet gösterir
Kahi melek suret ismet gösterir
Ruyin açıp seyre ruhsat gösterir
Dem gelir göstermez bir tırnağını

Celâlettin gibi varmı bir sadık
Merkezi sebatta akrana faik
Firkat âleminden bir bağı yanık
Görenler rahmeder sine dağını

Güzeller şahına mecbur olalı
Bana tevfiik vermez bahtı siyahım
Âlemi vuslattan mehcür olalı
Zerrece fehmetmez dilde penahım

Cürmüm beyan eyle sonra tektir et
Başın için olsun böyle tedbir et
Merhamet namesin: çabuk tahrir et
Menbai keremsin gel alma ahım

Gedalara olur şahlardan ihsan
Bu sırra kanidir elbet arifan
Serim kestim dedim yaho elaman
Mürüvvet bahşeyle ahunigâhım

Esbabı cürmümden haberdar eyle
Bu bdi kadimin itibar eyle
Biseb: b zulmünü iftikâr eyle
Söyle Celâlettin bilem günahım.

Bizi bahse çeküp rakibi bethu
Bezmi fesahatte ehli divanım.
İktidarım olsa çekmezdim kaygu
Mülkü ferağatde miri miranım

Cihanın ziyneti gözde bir puldur
Ruhsarı cananım bir gonca güldür.
Sevdasında feryat eden bülbüldür
Elimden alınmaz hokka dehanım

Zülfü zünnardır yüzüne perde
Biçare aşkın uğradır derde
Mademki bu sevda geziyor serde
Rüsvay âleminde halka ayanım

Celâlettin çeker tecelli hançer
Gönül her saatta vuslatı ister
Dedim yare bana bir çare güster
Ben aman dedikçe kestin amanım

Meyhanei aşkı zannetme hali
Şarabı vahdetten mestaneler var
Girenler terkeder can ile malı
Gül yüzlü sakii handaneler var

Bir tarafta üçler taht üzere ektab
Kırklar zümresine olunur hitab
Yediler üçyüzler ahırlar cevap
Hikmete aşına irfaneler var

Değildir meyhane makamı mesut
Feyzi akdes olur orada mevut
Zuhur edenleri ilâma mevcut
Abdal denur dehri devraneler var

Şarabı kevseri rahika katmış
Saki arzëtmeyp uykuyla yatmış
Nuş etmezden evvel lezzetin tatmış
İçmeden mest olan merdaneler var

Bir takım rütbei bâlâyı ihraz
Kimisi cemali varile mümtaz
Çokları cezbei cûnunla demsaz
Simi zer zincirli divaneler var

Bülbülü hakikat gülşende feryat
Eder hal ehlini ot demde irşat
Bedii aşkla olurlar dilşat
Mücevher kadehte peymaneler var

Sultana hacılar olmuş tahsis
Umuru kâinat olunur telhis
Cümlelerin miktarın ederler teşhis
Şurayı şaride miraneler var

Bu bezmin eshabı mürşîdi kâmil
Nizamı âleme tedbirde acil
Sualsiz cevaplar verir bihail
Yüzleri nurani piraneler var

Evradı ezkârı cümlesinin hu
Fermanı yezdana gelinmez karşı
Masiva kaydinde çekmezler kaygu
Bezmi muhabbette rindaneler var

Orada fark olmaz bayile geda
Seccadei hikmet orda müheyya
Âlemi tezekkûr büsbütün riza

Şahları mat eden ferzaneler var

Hurufu elfazdan vareste ilham
Hakikat overde olunur iylâm
Sermayemiz kârda bulunur encam
Gencinei aşkda dördaneler var

Sünbülü reyhanı gülzarı hâlâ
Anı tezyin etmiş bir piri dâna
Hardan azade billâhülâlâ
Şehani şevketlü gülşaneler var

Boynun büker Celâlettin bu baba
İntisabı vardır izzet meaba
Esrarı marifet gelmez hisaba
Hikmet ile memlû kâşaneler var

— 10 —

Hakikat sâzını gûş etse aşık
Fikri sırrullahta teşvişlen geçer
Arifan bezmine olanlar lâyük
Fariğulbâl olup her işten geçer

Dürüst olmaz neden uşakın fikri
Âlemi vuslattır demadem zikri
İhata eylese rakıban mekri
Dolabı rizada endişden geçer

Bir vakit mazharı divan idik biz
Cemali dildara hayran idik biz
Dakika geçirmez seyrân idik biz
Bunları terk eden sevişden geçer

Celâlettin hâli değil kederden
İştikâ etmesun mevrus pederden
Bir ah etse idi belki seherden
Tiriahı guhu keşikten geçer

— 11 —

Bu aşkın ateşi kimi yakmamış
Düşenler damına kesmede heves
Pâyına yüz sürmüş leylâ bakmamış
Senden geçtim mecnun demiş mevlâ
bes

Taharri etmeğe bir ehli irfan
Gezdürüp mahmeli leylâyı her an

Çaresiz kaldıkta biçare serban
Mecnuna rahmetten feryadı cerez.

Anter rüstem çekmez aşkın kemanın
Elinden gelirse bırak damanın
Bunca kahramanın kesip amanın
Ferhada eyledi bil de ümit kes

Elde değil Celâlettin bu encam
Giriftar olanlar çeker serencam
Bir piri âliden olunmuş in'am
Bu sırrı fehmetmez âlemde herkes

— 12 —

Bezli vücut eder canana uşşak
Azmedüp divane devrane yahu
Narından şem'anın nuruna müştak
Döne döne yanar pervane yahu

Tahassur nâmesin eylemiş tesvit
Firak âleminde olmuş nabedit
Vuslatı goncadan kat etmiş ümit
Başlamış gülşende efgane yahu

Hardan şekva eder bülbülü nalân
Bana mani diye ki olup giryan
Bilmiyor meneden hikmeti süphan
Kan döker çeşminden her yane yahu

Bülbül değil gafil bu sırdan amma
Nümküne sevk etmez aşk anı zira
Nâlesin uşşakin eyler temaşa
Hoş gelir ahımız yazdane yahu

Goncai mahbubu mevlâyâ aşık
Bülbülün maksudu vashı hakâyık
Seherde feryadı, keşfi dekâyık
Celâlettin gitsin seyrane yahu

YURT İHTİSASLARI

- 2 -

Muhittin Onbaşı Oğlu

Halen yaşayan insan hayalen ya-
şayan bir insanın göremediği bir
şeyleri görebilir. Fakat ben hayali çok
görüşlerin bir az da ebediyetine ka-
ni olduğum için ebedi hatıralarımı
edebi bir dille konaştırmıyorum. Bu
yazıda da biraz bu dille konuştuktan
sonra asıl mahalli bir takım mesele-
lerimizin mütaleasına başlayacağız.

Bilirsiniz, hafif bir yağmurdan
sonra topraktan yanık, kavuruk bir
koku duyulur; bu kokuya bizim iller-
de "Ana kokusu," derler.

Birde bu topraklarda biten güzel
kokulu bir ot tanırım; adına " Ana
baba sevgisi," derlerdi (başka yerler-
de bu otun türlü türlü adı vardır.)

Bu tabirdeki gizli ruhu sezmeyen
ve bu kokuları bizim illerde duyma-
yan yoktur sanırım. Şimdi bu toprak-
ları, bir de oranın gün görmüş yavuz
ana ve babalarını düşünüyorum da
bu toprağın çocuklarıyla toprak anayı
birbirinden ayıramıyorum. Ya hep
ana, ya hep toprak diyeceğim geli-
yor; Zaten bu toprakların adına boş
yere "Anadolu," denmemiş.

Çocuk muhayyelemde kalan ana-
dolunun baharını düşünüyorum :

Orada mevsimler hakikaten ru-
humuzu ayrı ayrı renklerine boyar-
lardı. Yazı, akşamlarının kızıl seması
altında gittikçe koyulaşan laciverd
bir tabiat levhası olarak düşünüyö-
rum; ona gecelerinin mehtabını da
siz ilâve ediniz. Güz, biçilmiş ekin

tarlaları (grez) ler üzerini yalayan
geçen rüzgârların kapanmış pencere
pancurlerindeki uğultu gibi ürpertirdi.
Yağmur rüzgârı durdurur, rüzgâr yağ-
muru koşturur bu esnada ağaçlar bir
çok güzel cehizlerini daha kaybeder-
lerdi; ürperme ile karışık acı bir dü-
şünce duyardık.

Suluk yüzlü tabiat gittikçe ha-
yatıyetini kayb edip bir gün artık
göklerin şafaatını, yardımını diler;
göklerden inen beyaz bir abanın ay-
larca yerde upuzun uzandığını görür-
dük; Anadoluya artık kış gelmişti.
(Anadoludaki kış hayatı çok ayrı bir
tetkik mevzuu teşkil edecek kadar
zengindir.)

Duygulu Anadolu çocukları bü-
tün bu tabiat hadiselerine nasıl bigâ-
ne kalabilirlerdi; nihayet biz insanlar
da canlı birer tabiat değil mi idik?
Bizi de yaz eritir, güz karartır, kış
tarafından da için için kemirilirdik.

Bütün bu sarsıntılardan sonra
bahar içimize yaşamanın sevincini
serperdi ve biz baharla beraber yeni
bir hayata doğmanın hududsuz zevk-
lerinden bir azını duyar gibi olurduk;
artık kışın haline acıdığımız ağaçları
kıskaçmak mı, yoksa onların rengâ-
renk çiçeklerle süslediğini gördükçe
kısır insanlık tabiatımıza kızmak mı
gerekti; ne olursa olsun baharla açıl-
an her yeni şey de ayrı bir güzellik
vardı.

Genç ruhlarda baharın beraber

duyulan o ne müdhiş bir girizdi o...
Siyalietini artıran ruhlar bulunduğu
mekâna, mevcut çerçivelerine sığa-
maz olur, sade ruhlara hitap eden ve
onları besliyen bir mevsimde ruhlar
hüriyyetini idrak etmiş anarşit birer
varlık kesilmiye ve bahar temâmile
nefsimizle cismimiz arasında bir mü-
cadele doğururdu.

Bu mücadele öyle vakitsiz bir

ölüm hasreti idi ki orada ölümün güç-
lüğü anıyan her vücut yaşamağı
 zevk olarak kabule mecbur kalırdı.

Anadolu baharlarında duyulan
esrarlı tabiat manzaralarına bürün-
müş insanı zevklerin, yaşandığı gibi
düşünürken de öyle esrarlı bir zihni
surete bürünüşü var ki buna ilâhi
sıffatını münasip görüyoruz.

Kayserinin umumî manzarası

Kayseriye Saygılar..

Tanımaktır arzumuz yurdun her köşesini
Bu gün de içimizde duyduk senin sesini
Dileğimiz en taşkın sevgile karşılandı
Gönlümüzde derin bir yurt muhabbeti vardı.

Konukseverdi Türkler, bir daha anlattınız
Kalbimize sökölmez bir sevgiyi kattınız...
Marâşlılar adına sağ olunuz deyorum
Size candan yürekten teşekkür ediyorum...

Sen ey güzel Kayseri! yurdun şirin ülkesi
Çınlıyor kulağımda Atatürk'ün gür sesi
Yurdunu baştan, başa sarmış fabrikaların
Dilerim daha yüksel olacaksın sen yarın...

Mademki çalışmanın cevheri var içinde
Ne kadar övünsen de naklîsîn sevincinde
Arzumuz yurdumuzun her yanını yükseltmek
Bunun için yıllarca verdik binlerce emek

Atatürke bağlıyız altı ok amacımız
Bunlardan kopup geldik alıyoruz her gün hız
İçimizde kaynarken bu öz dilekli cevher..
Parlayacak yıllarca yurdumuz böyle yer, yer.

Bir kahraman gibi dik Erciyesinin başı
Görenlere anlatır sanki binbir sa'at
Benziyor karlı burcu yiğit bir Türk erine
Bizden binlerce saygı Türkün her neferine

Sana güzellik veren Erciyesin, Talasın
Kayserili kalmasın içinde hiç bir yasın
İsteriz her bir tarafın bir cennete çevrilsin
Medeniyet içinde yükselirken hür sesin

Ayrılırken buradan size bağlı kalarak
En derin sevgileri içimize alarak
Marâşlılar adına esenlerim bu yeri
Sağ ol, Saygılar sana güzel, şirin Kayseri!...

Sakarya İlkokulu Öğ.
Adile Kandeğer

Kayseri kombinesinde 5 saat

Bundan bir kaç gün evvel Kültür Dirrktörümüz B. ŞefikEr-gündüzün başkanlığında Halkevi-ne mensup öğretmen arkadaşla-rın, Göksün - Pınarbaşı - Kayseri, seyahatine ait ihtisaslarını anlatır-ken ben de Cümhuriyet rejiminin kudretli hükûmetinin en büyük başarılarından birini teskil eden, Kayseri kombinesinde geçen bir kaç saatlık duygu ve görüşlerimi kısaca anlatmak isterim.

Kayseriye varışımızın üçüncü günü, saat sekiz... Arkadaşların hepsinde; hazır olun, şimdi kom-binaya gideceğiz. Havadisi bir elektrik süratle büyük bir heye-can uyandırdı. Herkesin yüzünde bu sevinç ve heyecan açıktan açığa görünmeğe başladı. Biraz son-ra otomobiller heyecanlı yolculu-rını aldı. Halkevimizin kıymetli bandosunun ahengile liseden ha-reket ettik. Çarşıyı geçiyoruz. Büt-tün halkta bir alâka ve heyecan, yakından görmek merakı ile pa-n-cerelerden uzanan başlar, vitrinle-rin önüne toplanan kalabalık ara-sından pürsürür. İstasyon bülva-rına çıktık. İki tarafı ağaçlarla bezanmış geniş bülvarda kombi-

naya bir an evvel yetismek için son süratle ilerliyoruz.

İstasyonda sola döndük. Şimdi kombina bülvarındayız.

Her ağızda bir takım sorular.?

— Şurası neresi?

— Bu ne binası?

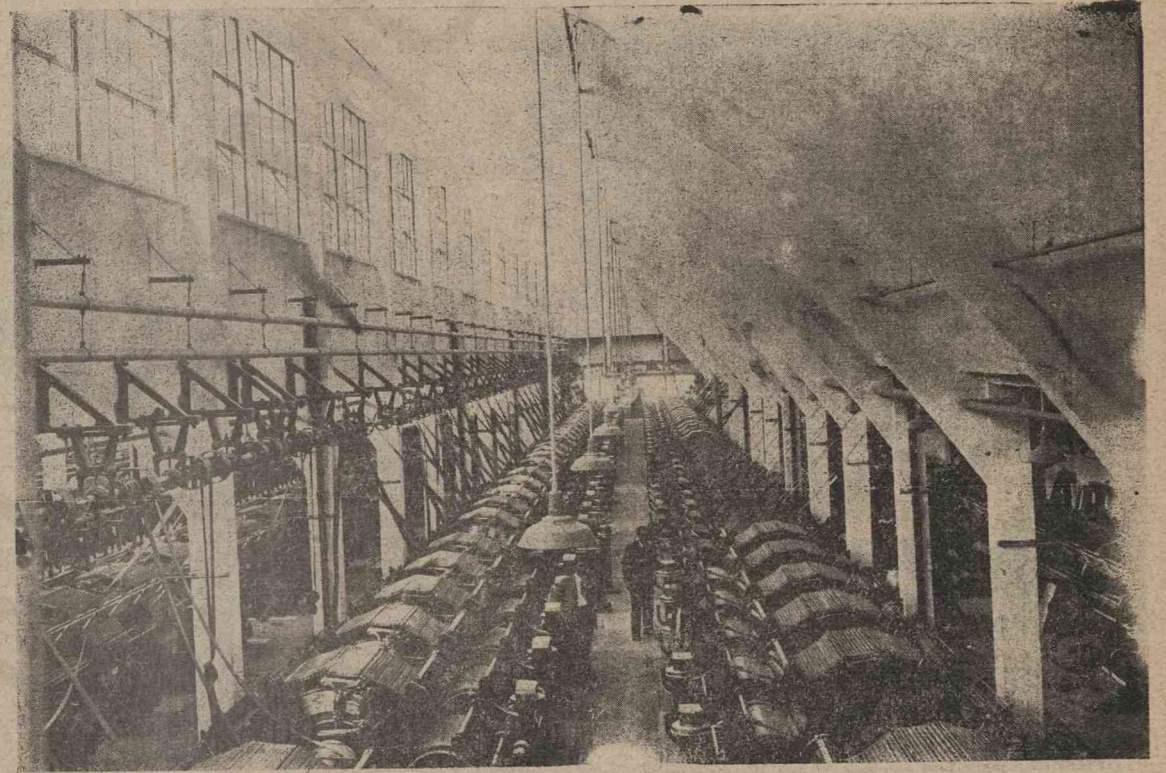
— Fabrika hangisi?

Mihmandarlarımızın verdiği cevaplar bittabi hiç birimizi tat-min etmiyor. Zira her şeyi yerin-de ve bütün canlılığıyla ve bir öğretmen gözüyle görmek arzu-su hâkim. Tam bu sırada durduk.

Başka duraklara inmeye razı-lanan arkadaşlar bile bir anda in-mişlerdi. Nereye gideceğiz? Hay-dın gidelim diye isticat ediyor-duk.

Güler yüzlü mihmandarımızın etrafında geniş dir kapudan gi-i-yoruz. Bu anda gözler bir nokta-da.. (Sigara içilmez) levhasına ilişmişti. Tiryaki arkadaşlar siga-ralarını söndürdüler. Ayrıca bir birini de ikaz etmeğe başladılar.

Mitevazı bir hol geçtik. Yine bir kapı: İşte bundan sonra göz-leri alan, gönülleri saran iplik fabrikasının eşliğindeyiz.

Kayseri Bez Fabrikası içinden bir görünüş

Ham pamuk, burada iplik o-luncaya kadar, muhtelif makine-lerde bir çok istihaleler geçiriyor. Kocaman makinelerin önünde binlerce beyaz iplik saran iğlerin manzarası cidden muazzam ve görülecek bir eserdir.

Burada' her makinenin başın-da irili, ufaklı; şehirli, köylü; ka-dınlı, erkekli binlerce işçi sanki makinelerin çalışmasına rekabet edercesine hasıl olan arızaları derhal telâfi edip faaliyetin deva-mına büyük amil oluyorlar.

Bu anda sorduğum sual şu oldu. Fabrikamızda kaç tane ya-bancı var?

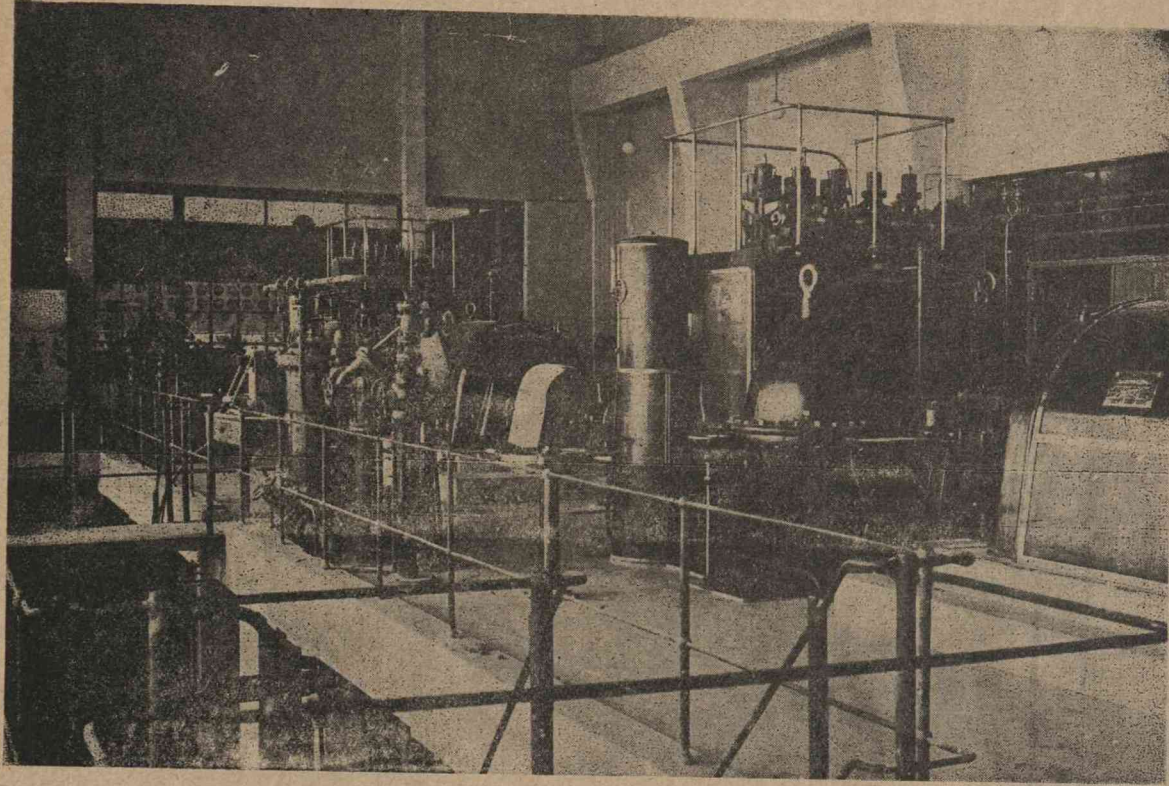
— Katiyyen yabancı yoktur. Baş mühendisinden en ufak işçi-sine kadar hepsi Türktür. Ceva-bını aldım.

O anda duyduğum

Gurur ve teselliye takdirinize bırakıyorum.

Bu sırada millî kıyafetile ça-lışan bir kaç köylü kadınına rast-ladım. Mihmandara: Bunlar niçin burada medeni bir elbise geymi-yorlar dedim? Aldığım cevaptan çok mütehassıs oldum Zira :

Türk köylüsünün, her sahada oluğu gibi, Fabrika hayatında da ön safta yürüyen bir enerji

Kazan dairesinden bir görünüş

ve karakter sahibi olduğunu, ziyaretçilere binnetice cihana yaymaktır. Dedi. Seriğ bir görüşle iplik kombinesini geçiyoruz. Zira pamuğun iplik olup paket haline gelinceye kadar geçtiği bütün safahatı gördük. Şimdi dokuma kısmındayız. Makinelerin, tezgâhların ahenktar sesleri arasında gaşyoluyoruz. Tırpanî bezden renkli japon dokumalarının çok fevkinde olan dokumalarına kadar çıkan çeşitleri birer birer görüyor. ve hayretimizi gizliyemiyoruz. Bu meyanda dokumaları ağartma, yıkama, boyama, silindirme, düzeltme, ölçme, amba-

laj ve satışa hazırlama safhalarını görüyoruz.

Punları burada uzun uzun anlatmaya gazetemiz sütunları kâfi gelmez.

Makineleşen bu muazzam varlığın makine dairesine çıkıyoruz. İki merlivenden sonra üçüncü kata çıktık. Daracık yollarda kor-kenç ocakların önüne geldik.

Cehennem âsa alevlerin önünden ürkek ürkek geçit resmi yapar gibi geçiyoruz. Her yeni adım bize büyük bilgi ve görgüler kazandırıyor.

Diğer taraftan vakit geçiyor, çabuk yürüyelim. Diğer kısımları göremeyiz telâsile bir birimize ihtar ediyoruz. Merdivenlerden tekrar indik alt kata daldık. Kombinenin çok müttekâmil dökümhanesindeyiz. Mütebessim işçilerin mültefit hareketleriyle bizim için her makinede yaptıkları tecrübeleri görüyoruz.

Kalıp dairesini ziyaretten sonra torna atölyesindeyiz. Sempatik ve ateşli bir Türk mühendisinin enerjik faaliyetine sahne olan atelyede her makineye ait hususî bilgilerini dinliyoruz. Tetkikatımız, görmek ve dinlemekle kalmıyor bilfiil tecrübelerle şahit oluyoruz.

Bu sırada bir çok sorulara aldığımız en kısa cevap şudur:

— Fabrikada vukua gelecek her hangi bir arıza Türk mühendis ve işçilerinin kıymetli ve pratik bilgileriyle derhal telafi edilir. Hiç bir yabancıya ihtiyaç hasıl olmaz.

Sayın yurddaş!

Bu varlığımızla daima övmek ve iftihar etmek, her suretle hakkımızdır. Beş saat süren bu

tetkik ve müşahededen aldığımız intibaların etkisile yorgunluğumuzun farkında değiliz. Ancak kan-ın istirahat salonuna giripde oturduğumuz zaman bu yorgunluğu duymağa başladık. Lâkin fabrikanın asrî mağazasının güzel tertibi, beşuş ve mültefit memurlarının davetile oturmak, dinlenmek arzusundan vaz geçtik. Daha doğrusu, iştihali bir alış veriş faslına başladık. Herkes, bir şeyler almağa paşladı. Lâkin en çok rağbet edilenler, fabrika mamûlâtı idi. Bir saat kadar da bu işlerle uğraştıktan sonra hususî salonda ihzar edilen sofralarda Urayın misafiri olarak yemeklerimizi yedik. Bir kaç dakikalık istirahattan sonra program mucebince kartallar yuvasına hareket haberi şayi oldu.

Yine aynı neşe ve kıvanç ile otomobillerde yer aldık. Fabrikaya, yollayıcılara ve işçilere veda ederek Bandomuzun terennümleri arasında ayrıldık.

Öğretmen

M. N. Tamer

Ata sözlerinin psikolojisi

- 4 -

Yazan

Muhtar Erdemir

II — İctimaî sınıflara göre seciyeler : Seciyeler aynı zamanda muayyen bir devirdeki ictimaî sınıflara göre de hususiyetler arz ederler. Bu noktai nazardan seciyeleri yine kaba taslak üç kısma ayırabiliriz.

Birincisi — Halk ve köylü hayat ruhiyesine ait olanlardır. Ata sözlerinin ifade tarzı, lisanı, mevzuu itibarile basit köylü hayatının ufkunu aşip aşmadığı kolaylıkla anlaşılır. Hatta aynı ata sözü köy ve şehir psikolojilerine göre tetabuk ederek ayrı ayrı manzaralar alırlar.

İkincisi — şehirlerin aşağı tabakalarına ait olan ata sözleridir. Bunlar çok defa (Arğu) tabirlerle karışık veya onların rengini taşımaktadır.

(Mahalle ağzı) diyebileceğimiz ifade bunların mümeyyiz vasfıdır. Bu ictimaî sınıfın iktisadî ve fikrî şeraiti bu nevi ata sözlerine sarahatle damgasını vurur.

Üçüncüsü — Güzideler sınıfına mahsun olan ata sözleridir. Bunlar, eskiden saray ve konak muhiti, şimdi münevverler ve Élite zümresine onlara merbut olanları teşkil ettikleri iç imai sınıfa aittitler. En müsait iktisadî ve fikrî şerait bu nevi ata sözlerinde ifade inceliği ve aissance halini kolaylıkla izah eder.

* *

Bundan sonra ata sözlerinin psikolojik tetkikinde ruhi belgelere ait eski tasnifi nazari itibare alarak tetkike girmek muvafık olur. Malûm olduğu üzere klasik ruhiyatta (bilhassa

İskoçya ruhiyatından mülhem olmak üzere) ruhi hadiseleri zihdi, tesiri ve fili olmak üzere üç kısma ayırmak mutattır. Biz ata sözlerini de aynı suretle üç zümreye ayırabiliriz :

A) Zihni hayata ait olan ata sözleri : Tecrübe kabiliyetine, vuzuh ve vuzuhsuzluğa, dikkat ve dalgınlığa basirete, ihtiyarkârlığa, hulyaya ilâh... ait olanları bu zümreye idhal etmek doğru olur.

B) Tesiri hayata ait olan ata sözleri : İhtiras, iptilâ, mübalâgaçılık, Nedamet, samimiyet, tesanüt, geçimsizlik ilâh... gibi halet ruhiyelere ve meşvarlara ait olanları da suret umumiyyede (tesiri) zümresinde sayabiliriz.

C) Fili hayata ait olan Ata sözleri : Karar ve ilca, itidal, itidalsizlik kararsızlık, cesaret, irade, arzu ve istek, mukavemet ve tahammül ilâh... gibi halet ruhiyelere ait olanları da fili veya iradi zümresine idhal edebiliriz.

Ata sözlerinin psikolojisine ait bu son tasnif, şüphe yok ki, çok daha tafsilâtlı ve nüansları ihtiva eder bir tarzda yapılabilir, fakat gerek cem ve tetkik edilen ata sözlerinin miktarı ve gerekse mevzu bahis ettiğim lisanı, ve sosyolojik tedkikler kâfi derecede degildir.

Bu sebepten bu gün yapılabilecek olan şey, ancak ileride vücade getirilecek hakiki bir tetkik için ihzari bir taslak ve tecrübe mahiyetindedir.

— Devam edecek —

Gönlüme Serenat

- 1 -

Ekrem İncesu

Düñkü beyaz alının bu gün siyah bir damğa ile kapalı. Nüvend yaşattığın ümidin destanı hıçkırın bir Sonbahar yeli oldu. Ne oldun gönül? Seni hangi eldir ki böyle yokluğun ve husranın bağrına attı.

Bir zaman ne idin? Çocukluğun saffetle kuvvetli ve muhakak bulduğun ümitlerin coşkunluğu önünde neler düşünürdün. Hulyaların yeşil bir rüyanın inkası, hayalin hakikatinle yanyana yürüyen bir ikizdir. Düşünürdün. Tecrübesiz masum bir düşünce seni esirir bir zevkin ortasına atar, orada yeşil hulyaların kanadları yüzlerini okşardı. Hudedu tahdid edilmiş görüşün hayatı bir gül bahçesi kadar cana yakın, yaşamağı Bülbüllü ve çimenli bir ilk bahar sabahı kadar dilruba buluyordu. Kendini gâh kızgın bir güneşin altında ordu su ile beraber düşmanı kovalayan bir kumandan halinde görür, altun gibi yanan apoletin yüksek rütbesine biraz gururla bakdığını hissederdin. Gâh büyük bir ihtirain şerefi önünde alkışlanırken görürdün. Bazan Kanse'in aşısını bulan bir doktor, bazan aya ka-

dar çıkarakoranın sırrını öğrenen bir âlim, ve bazan da Şekspir. Viktor Hügo kadar alemşümül bir edip olurdun.

Bu çeşit çeşit görüşlermi idiki seni hayata bu kadar sıkı bağladı. Hayatı güzel kokan bir çiçeğe ve kendini o çiçeği göksünde taşıyan yeşil bir dala benzetiyordun. Bu gün anladın. Hayat hain bir kedi, yahuy honhar bir yılan, ve sen de onun önünde kanadı kırık masum bir kuş, her zaman yutulmağa mahkum bir avsın.

Bunu anlamak pahalıya mal oldu sana. Ne ka'ar pahalı oldu bu iş. Her gün şerefenden izzeti nefsenden büyük parçalar gaip ettin. Yıllar yuvarlanan kar topu gibi seni içine katarak şişti. Her geçen saat saçlarına beyaz bir tel, alnına bir kırışıklık getirdi. Niçin hakikat olmadı çocukluğun o yeşil hulyaları? Düñkü saf kalbin bu gün binbir işkencenin izleriyle doldu. Anladın. Her şeyi anladın. Annen kadar şefkatli sandığın hayatın bir üvey nine kadar horat olduğunu gördün, ve bir daha öğrendin. Hayat daha fena bir şey. O zehirli bir yaban

Kayseri müzesi ve taşıdığı değer

Naci Kum

H. E. Müze ve sergiler komitesinden

Ümhuriyet Hükümetimiz, memleketimizin muhtelif köşelerinde (Bölge Müzeleri) ve depolar tesis etmekle şurada, burada bulunan değerli eserlerin korunup saklanması, ilim âlemine tanıtılmasını temin etmiş bulunuyor. Bu yararlı kurumlardan birisi de (Kayseri müzesi) dir.

Kayserimizin müzesi, 1930 senesinde (Honat Hatun Medresesi) denilen binada kurulmuştur.

Müze Binası: Birinci Alâeddin Keykubad'ın zevcesi ve ikinci Gıyaseddin Keyhüsrev'in de annesi olan Mahperi Hatun'un hayratlarından cami ve medrese Hicri 685 tarihinde yaptırılmıştır. Müze bu medrese binasıdır. Mahperinin türbesi, müzeden girilen 8 köşeli ve kâidesi çok nefis istelaktitlerle bezeli bir şaheserdir. Türbedeki yazılı lahitte vefat tarihi yoktur.

Müze binası 2 salon. 1 sayvan ve 20 odayı ihtiva eder. Bu dairelerin yaradıkları iş bölümüne göre sırası şöyledir:

1 — Büyük Sayvan altı; Göllüdağ arslanları, Yamola kartalı, Erki-

otu. Ve sen bilmeden usaresini emerek zehirlenen bedbaht bir böcek.

Keşki çocukluk çağının o yeşil rüyası bütün bir ömür süsendi. Keşki üvey annenin toprak

let hiyeroglifleri, Roma heykel ve mermer lâhidi, Eti sınır ve arma firikleri, Bizantin mezbah sütunu ile muhtelif tiplerde fallosları havidir.

2 — Arkeoloji salonu: Duvar ve orta masası halindeki camakânlar içerisinde, bakır çağı seramik ve idolları, birinci Bronz çağı seramik ve âletleri; Eti — Kültepe, Çatal Hüyük, Boğazköy seramik ve tabletları ile tunç, kemik ve cilalı taş eserleri. Posteti, Firikya, Helenistik, Romen, Bizantin seramik parçalarla, kandil, gözyaşı şişleri...

Muhtelif devir ve milletlere ait altın, gümüş, bronz, ve bakır sikke-ler mevcuttur.

3 — Etnögrafi Salonu: Milli kadın ve erkek geyim, kuşamları. Harp ve av silâh takımları. Zincir örmeli zırhlar. Ev eşyası, mükeyyifat ve yazı takımları ile şamdan ve kandillerin neveleri, Selçuk oymacılığı sanatlı mimber, mihrap ve kapıları oyma ve kakmalı sandıkları teşhir etmektedir.

4 — Etüdlük Eşya Depoları: Kayseri ve çervesindeki kazılar ve son-

bağrına o yeşil rüyala la gömülseydin. Oh. Anlıyorum.

Hayatta genç ölenler bir defa mesutsa, çocuk ölenler üç defa mesuttur.

Müzedeki eserlerden Eti aslanı

dajlarla meydana çıkarılan Eti, Firikya, Helenistik, Romen, bizantin ve Türk devirlerine ait toprak, taş, maden eşyayı ihtiva edip bunlar, âlim ve etüdiyenler için etiketli mahfazalar içinde teşhir edilmektedir.

5 — Klasik Eserler: Muhtelif Creko — Romen yazılı taşlar ve kabartma heykeller teşhir edilmektedir.

6 — Bir depo odasında bir çift

Mamur Dişi, tehaccür etmiş olarak ve ayrıca cıvardan toplanan jeolojik parçalar bulunmaktadır.

7 — Çini ve Tuğla Depoları: Türk çinilerinin muhtelif tiplerde sağlam ve parçalar halinde toplanmasını ve Kayseride mezarlık ve mâsatlıklardan çıkma 0. 62 x 0. 42 abadındaki büyük, küçük tuğlaları ihtiva etmektedir.

8 — Müzemizin bir koridorunu

Müzede Kartal

baştan başa süsleyen: 1. 85 boy ve 4 Mt. karın genişliğinden tutunuz, 0. 80 boy va 1. 90 karın genişliğinde muhtelif devirlere ait küpler vardır.

Kayseri çevresi bir çok değer taşıyan camiler, medreseler, kümbetler, hanlar, kale, surları, kervansaraylar, köşkler ve eski şifa haneler; hüyük ve harabeler ile zengindir. Bu eserlerin her birisi başlı başına birer müzedirler.

16/7/932 tarihinde müzeler Direk-

törü Bay Hamid Koşay ile arkadaşları bir teftiş seyahatinde Kayserinin 20 Km. şarki şimalisinde bulunan Kara Hüyük köyündeki meşhur (Kül-tepe) den aldıkları eserleri Ankara müzesine nakletmilerdir. Burada ilk hefriyatı: 1925 de Çekoslovakyalı Prf. M. Bod. Hrozny yapmıştır. Bu kazıda çıkan eserler Kayseri müzesinde kısmen yer almıştır.

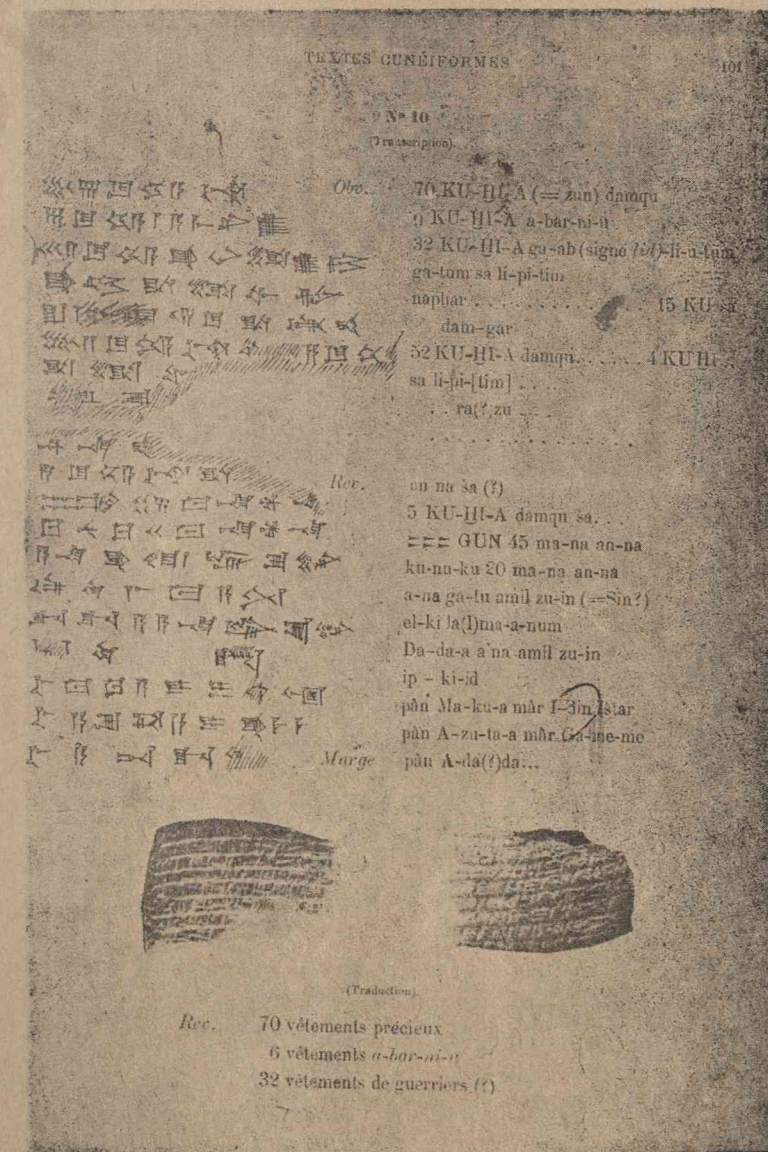
Kayseri — Nevşehir — Niğde arasındaki (Göllü Dağ) tepesinde,

müzeler dairasi arkeoloğu Bay Remzi Oğuz ve arkadaşları tarafından 25 9/1934 ten 25 10/934 tarihine kadar yapılmış olan kazıda, müzemizi tezyin eden meşhur (Göllü Dağ Arslanları) ile kıymetli seramik eserler bulunmuş ve müzeyi değerlendirmişlerdir. Aynı tarihte, yine, Prf. Hrozny tarafından Kayseri Müzesi adına, Nevşehirin cenubu garbisinde Acıgöl nahiyesindeki (Topada) ve buranın şı-

mali garbisindeki (Suvasa) Eti harabelerinde sondaj ve araştırmalar yapılmıştır.

Bu ve bunlar gibi kazı ve araştırmalar bundan sonra da devam edeceği cihetle Kayseri Müzesi, şimdiki halde malik olduğu yegâne eserlerle birlikte Orta Anadolunun en zengin ve mümtaz bir müzesi hâline gelmeğe namzettir.

Kayseri müzesi, bu yıl başından

Kaneşde bir tablet

Kayseride bulunan Eti cengaveri

itibaren önemli bir istihale devrine girmiş bulunuyor: Alishar Eti harabesi hafriyatını yapmış ve Türk tarihine büyük hizmetler ifa etmiş olan maruf Prf. Vonder Osten, müzemize bizzat gelerek eserleri tamamen tasnif etmiştir. Bu tansifler sırasile Müzeler dairesinin mütehassıs fotoğrafçısı tarafından da birer, birer fotoğraflar alınmıştır. Bu çalışmaların sonucu: Kayseri müzesinin çok mükemmel bir

katalogunu yakında elimize sunacaktır. Kıymetli ve yegâne (Eti. Kültepe Kolleksiyonu) ile ilim alemince tanınmış olan Müzemiz bu katalogun neşrinden sonra daha büyük önem kazanacaktır.

Değerli İlbay ve Kültür Direktörümüzün himmetleri ile Kültür bakanlığından getirilen tahsisatla birer birer tamir gören (Sahabiye Medresesi) ikinci bir müze binası olarak,

Eti vâzosu

sırf Selçuk — Türk eserlerine ayrılmış bulunuyor. Bu itibarla, Kayserimizde (İki müze) mevcuttur.

Halkevimizin (Müzeler, Sergiler) komitesi, faaliyetini artırarak eski eserleri koruma ve müzemizi zenginleştirme hususunda bütün İl halkını ilgilendirecek bildirge broşürler dağıtmaya hazırlanıyor. Şimdiden, eski

eserlerin değerlerini anlayan bir çok zevât Müze ve sergiler şubesine yazılmaya başlamışlardır. Memlekete akın akın gelen ecnebi gezginlerin eski eserlerimize karşı gösterdikleri takdir ve alâkayı sezen halkımız bu samimî harekette elbette haklıdır.

Erciyesin tepesinde

Gördüklerim

2

Sair Üzel

Saat, sabahın dördü, ayakları-
mızdaki çivili fotinlere güvenip, elle-
rimizdeki sivri uc'lu kalın bastonlara
dayanarak, içimizde kalaycı körüğü
gibi çırpınan ciğerlerimizden kehleye
kehleye yükseliyoruz. Buna yüksel-
mekten ziyade tırmanmak demeli!
İşte uzun zamandır yükseldiğimiz hal-
de zafımızla alay eden karlı ve yük-
sek tepe halâ uzakta ve hâlâ tepe-
mizde.

Yeni doğan güneşin uzak ufuk-
lardan Erciyese çarpan ziya cınbüşü
içindeyiz! Tepeden üzerimize doğru
inen pamuk kitlesi kadar beyaz ko-
ca bir bulut dalgası, beş dakika son-
ra bizi, bir bulanıklık halinde sarıp
içine aldı; İri daneli yağmur yağıyor.
Buna yağmur değii, gökten su akı-
yor demeli! Bu koca bulut, sulu
sünger bir avuçta sıkır gibi, beş on
dakikada bütün sularını başımıza ve
çevremize döktükten sonra Kayseri
üzerine doğru inip uzaklaştı.
Şimdi irili ufaklı çağlıyan sular ara-
sında ilerliyoruz. Yükselmek ne güç-
müş. Cesaretine güvenerek gözüne
kestirebildiğin her yer bir yol, yağ-
mur ve rüzgârların, büyük kayaların
kabuklarından soyup etrafa dağıttığı
çakıl taşı gibi parçalar üstünde, pa-
nende kayar gibi, bazan geriye kayıp
yuvarlanıyor, terazilenip tekrar tır-
manıyoruz.

Baş döndüren kayalardan sivri-
likler, baş döndüren derin uçurum-
larla omuz omuza vermiş komşuluk
ediyor, dikkat ettim, bu yükseklik-

lerde yüksekliklerin kralı olan kartal
bile yok, haklı, kartal bu yalçın ka-
yalıklarda ne bir oyuk var ki yuva
yapıp üresin, bu derin uçurumlarda
ne bir düzlük var ki inip eğlenesin!

Dört kişi olduğumuz halde, dört
yüz kişilik gürültü çıkarıyoruz. Biz
kendimiz konuşuyoruz, dağlar bizim
muhabbetimize iştirâk ediyor. Bir
öksür, her taraf sana öksürükle ce-
vap verir!

Tetiğini çektiğim el kadar ufak
bir tabancanın, yılan gözü kadar kü-
çük siyah deliğinden patlayarak çı-
kan bir parmaklık kurşunun ufuklar-
da çıkardığı gümürtü henüz dinme-
mişti, sandım ki, bir bölük asker
otomatik silâhlarla bize ateş ediyor.
Tabiatın sükûn dolu şu dehşetini, bir
tek kurşun yıldırmalı uğultularla şa-
ha kaldırdı. Burada yalnız aksi seda
kanunları hükümfermadır.

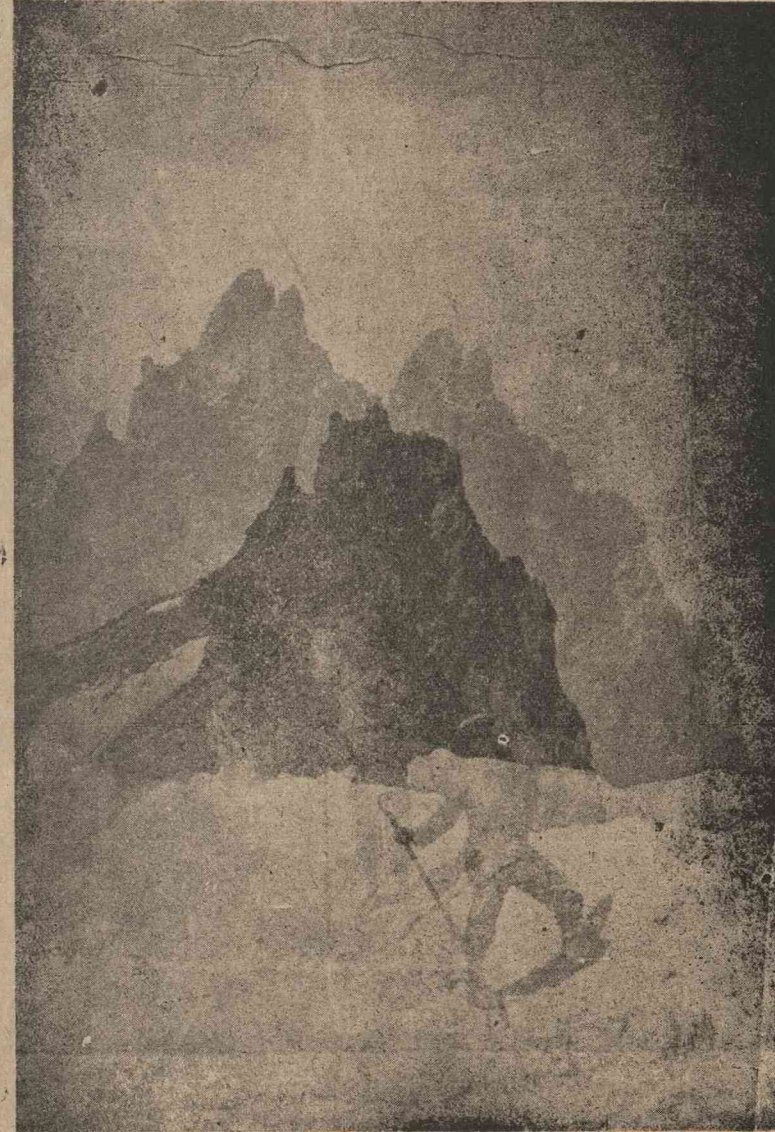
Altı saatlık bir dırmanış ve sü-
rünesten sonra yılların tabaka taba-
ka yığıldığı karlar mıntakasında ve
artık zirvedeyiz. Aşağıda bakımına
doyum olmiyan heşmetli bir manzara
var. Bu görünüşden gözlerim bulanı-
yor, önümdeki boşluktan başım dö-
nüyor.

57 bin nüfuslu koca Kayseri ö-
nümde, avuç avuç toprakların tüm-
seklenmesinden ibaret küçük ve top-
lu bir karınca ini kadar yere yapış-
mış duruyor, yakında olsa da ayağım-
daki çivili ve kalın konduralarla bir
bassam, içinin karıncasıyla darma da-

ğın olacak.

Kayserinin üst başında, şehrin
bir tacı gibi parlıyan büyük dokuma
kombinasile istasyon ve etrafındaki
binalar dörtleme 79 bin metrelik ge-

niş bir sahayı kabladiğı halde avuç
içi kadar bir şey! Bu muazzam ve
yepyeni binalar, kabartma bir kroki
gibi muntazam görünüşlüdür. Bu haş-
metli manzaraların yanı; başındaki

Erciyes'ten bir görünüş

Kayseri kirli ve bulaşık bir kab ka-
dar donuk ve biçimsiz!.. Tayyare fab-
rikasının büyük ve uzun pavyonları
cetvel tahtalarını, kül renkli toprak
üstüne hendeseli bir surette batırmış-
lar gibi.

Yeni açılan bulvar, bu manzara-
nın ortasında bir ok gibi uzanıp gi-
diyor, fakat ne kadar kısa, bir karış
ipin gerili duruşu kadar. Minareler,
yere çakılmış hemen hemen bir ka-
zık! İnsanların ne kadar zayıf ve

aciz birer mahluk olduklarını böyle 3980 metreden görmek, insan olma-
lığım itibarile feci bir şey, gözüme
görünmüyorlar bile.

Büyük zayıf dürbününün camına
aks eden insanlar, muşamba gerili
düm düz bir yerde yürüyen birer si-
nek gibi. Yalnız uçmak yok, yerler-
de sürünüş, yerlerde kıpırdanış ve ka-
lış var.

Erciyesin sağ ve sol böğürlerinde
ufuklara doğru alabildiğine uzanıp gi-
den iki geniş düzlük açık bir tabak
gibi işte gözümün önünde; Pınarbaşı-
nın uzun yaylası, Develinin Yavaş
ovası.

Şümendüfer hatları, ince iplikler
gibi ufuklara gerilmiş, görünüşün hu-
dudunu eşip gidiyor. Niğdeden Kay-
seriye doğru gelen ve Yavaş ovasın-
dan geçen bir tren, trenden ziyade
yerde sürünen siyah bir solucana
benzer, ne sürati var, ne sesi!

Erciyesin arkasında bir deve ker-
vanı gibi enişli yokuşlu uzayıp giden
ve ufukları yırtan Toros dağları ne
kadar heybetli, Erciyes, onlara bile
hakim. Coğrafyamızda o uzanıştan,
şu üstünde bulunduğum yer irtifadan
birinci olarak arka arkaya vermiş
iki harita kahramanı! Arada Yavaş
ve Niğde düzlükleri olmasa birbirine
sarılacaklar.

Uzaktan yumruk kadar görünen
her tepe, burada çıkılması zor bir
dağdır. Aşağıdan bir harmanlık yer
gibi görünen her karlık saha, burada
bir deniz kadar engin ve deniz kadar
derin.

1820 da Erciyes hakkında tetki-
kat yapan (Şarl teksiyer) yazdığı.
(Küçük Asya) kitabının üçüncü cil-
dinde müdakkik (İstirabon) dan nak-
len şöyle yazar :

(Erciyes daima karla örtülüdür.

Oraya kadar çıkanların sayısı pek
azdır. Bunların iddasına göre berrak
bir havada yükseklikten Ak ve Ka-
radenizler görülüyormuş.) diyor. Elim-
de dürbün, Torosların arkasından Ak
denizi arıyorum. Toroslar, ufukla du-
dak dudağa vermiş işte karşımda,
fakat ak denizin, bize en yakın olan
İskenderun körfezi doğru bir hatla
190, Mersin 200 kilometre kadar bir
uzaklıkta.. Şimdi elimde bu kadar
uzun boşluğu adesesine alabilen kud-
retli bir dürbün olsaydı, belki bende
(İstirapon) gibi buradan Ak denize
bir selâm gönderebilirdim. Karadeni-
ze gelince, buraya en yakın olan
Samsun doğru bir ölçüşle 310 kilo-
metredir Zan etmem ki görülebilsin!

Erciyesin böğürlerinde, irili ufak-
lı bir takım göller var. Uzaktan pı-
rıl pırl parlıyor: Sarı göl, dipsiz göl
kartın çukurları: Bu göller, eriyen şu
asırlık karlardan dolmuş çukurlardır.
Yılların biri biri üstüne tabaka taba-
ka yığıldığı bu karlardan akan sular,
zavalı erciyeste hal bırakmamış ki,
çürütmüş. Her dereden, her çukurdan
aşağı doğru, sızan, damlayan su bol-
luğu var.

Asırlarca evvel, erciyesin bağrın-
daki lâv selleri kesilince bu çukurla-
rı, eriyen karların suyu doldurup bu
göller meydana gelmiş. Önce ateş
kusan ağızlar, şimdi karların soğuk
suyu ile tıkalı: Bu sular, bir honi de-
liği gibi erciyesin ta dibine kadar
iniyor mu bilmem?.

ATATÜRK ÇOCUKLARI

*Onun gök gözlerinden alarak esin ve hız
Sarp Balkanları aştı bir kahraman kızımız
Göklerin denizinde parladı, durdu yalnız
Bayraktar senbol gibi üfukta Ali yıldız.*

*Romada, Varşovada alkışlanan Cevatlar
Atlarına taktılar birer altın kanatlar
Bir daha tanıdıklar yatilde yedi yatlar
Atatürk çocukları zafere zafer katar*

*Bizlerde daha neler, tükenmez hazneler
Cehennem bizde söner, yanar dağ bizde yanar
Eğilmez özgen başlar, bükülmez çelik kollar
Sırtı yere gelmiyen yaşarlar bizde yaşar.*

Ağırnas
HAMDİ ÜÇÖK

Fakat Erciyes, sen bir zamanlar
ateş kusa kusa eridin, zayıflıyarak
bu hale geldin. Şimdi yüksek başın-
daki bu asırlık karları taşıyıp ve şu
yakıcı güneş bu karları erittikçe sen
daha çok küçülüp, daha çok alçala-
cakşın!.

Allah kimseyi gördüğü günden
geri bırakmasın. Fakat görmiyene de
göstermesin!..

Sahir Üzel

Melik Danişmend Gazi ile ilgili bir silsilename

NACI KUM

Çankırı'nın Ankara sınırında ve Çankırı ilinin Şabanözü kamununa bağlı (Taylasan) köyünde, Yunus oğullarından Veli oğlu İzzet'in elinde ecdadından kalma bir silsilename gördüm. O civarda yaptığım bir tetkik gezisinde bu vesikanın bir suretini almıştım.

Kayseri tarihi ile ilgili bulduğum bu vesikanın yarıyan kısımları ile, Melik Gaziye ait notlarımı değerli okuyucularımıza arz ediyorum:

1212 Muharrem tarihini taşıyan vesika, eski bir tomardır. 0. 55X 0.26 ebadındadır. Silsilenamenin baş tarafında arapça bazı dualardan sonra şöyle yazılıyor:

“ Emir birle deyü zikrolunan neseb ve silsileyi, beyan edelim. Ta ki felmi asan ola. Derecei silsilei evvel, Cebrail aleyhisselâm: ikinci nesebi evveli, Hazreti Ali kerremellâhü vechehu : üçüncü İmam Hasan ve Hüseyin veli deşti Kerbelâ Zeynel Âbinin Seyyid Muhammed Seyyid Mısrî Seyyid Muhammed bin Abdullah Seyyid Muhammed Arzî Ebubekirissiddik (R. A.) ve Ömerülfaruk (R. A.) ve

Csmani Zinnureyn (R. A.) Hazreti Ali (R. A.) Seyyid Ebülvefa ibni Seyyid Yusuf Veli ibni Seyyid Melik Cazi Sultan, Sabika Kayseri Zamantevi saadati din Yusuf Veli.

„Hüvel fettah

Bismillah... İnnema yüridullahe... Evladil eimmetü ettahir(R.A.) ecmain. Eknun tertibi sünnet his Emirül müminin Ali R. A. Ene Seyyid Yahya,, (1) İbni Seyyit Kasım bin Seayyid Abdülkerim, bin Seyyid Murad, bin Seyyid Yusuf, bin Seyyid Mustafa, bin Seyyid İbrahim, bin Seyyid Sefi, bin Seyyid Meşayih Seyyid Emir paşa, bin Seyyid Hoca paşa, bin Seyyid Osman bin Seyyid Ali

bin Seyyid Mahmud, bin Seyyid Muhammed, bin Halil, bin Seyyid Ali, Seyyid Hüseyin, Seyyid Kevnî Muslihiddin, Seyyid Salâhiddin bin Seyyid Eba Ali Muhammed, Hafız bin Seyyid İvez, bin Beru Şah, bin Muhammed, bin Seyyid Şerimşah bin seyyid Muhammed bin seyyid İbrahim, bin seyyid Cafer, bin seyyid Muhammed, bin seyyid İsmail, bin seyyid Ahmed Esseyyid Ebülhüseyin, bin Ahmed

bin seyyidelârabi, bin Musa Kâzim, bin Caferi Sadık, bin Muhammed Bakır Ali Zeynelâbidin bin el Hüseyin ibni Ali ibni ebi Talib ibni Abdul Muttalib bin Haşim Affan bin İlhamilkebir bin Abdülmüşir.

Fatimetüzzehra ve İmam Hasan ve Hüseyin Fatima binti Muhammedel Mustafa Sallallahü aleyhi ve sellim temmet 1212

Seyid Zülhan, seyyid Yakub, seyyid Muhammed, seyyid Osman, seyyid, Ali, seyyid Yusuf, seyyid Hasan. „

Bu silsilenameyi elinde bulduğum Bay İzzet, Sivasın Şarkışla kazasının Yahyalı kariyesinden vaktile Taylasan'a göçmüş olduklarını söylemiştir. Şimdi mutaleamızı bu yönden yürüteceğiz:

Şarkışlanın Yahyalı köyünde, elvevm (Seyyid Salahiddin oğulları) oturmaktadır. Bunlar Alevî ocağıdır. Yukarıki silsilede adı geçen seyyid Yahya ve Seyyid Salahiddin ile bu köyün münasebeti vardır. Köyün adı da bunu isbat eder. Ayai zamanda bu alevî ocağına mensup olanların da Pınarbaşının (Melik Gazi) köyünde makamı bulunan (Melik Danişmend Ahmed Gaziye) manevî bağlılıkları olduğunu biliyoruz.

Anadoluda, Oğuz Türk hakiyetini tesis eden büyük kah-

ERCİYES

Akşamları tüllenen koca Erciyesin
Gözlerde kıp kıp gülü vardır.
İsterseniz yarup kalbimi deşin
Gönlümde budağın bülbülü vardır.

Üfkün al duvağı vurdumu dağa
Çok kerre benzetirim vıran bir bağa
Gölgeler çökünce taşta toprağa
Seraplarla dolu bir çölü vardır.

Gönlümü sulayan Albır pınarı.
Okadar temiz ki kardanda arı
Güzel Erciyesin belden yukarı
Nur gibi aydınlık bir tülü vardır.

Güneş endi artık akşam çöküyor.
Vadiler karanlık tüller döküyor.
Büküyor.. kalbimi hicran büküyor
Gönlümde gurbetin sünbülü vardır.

Cahit Basmaz

raman Alp Arslan, Ermenistanı harap ve Bizans imparatorunu Melâzgirtte esir ettikten sonra Anadolunun inkerkezi olan (Kayseri) ye kadar ilerlemişti. Sonra buradan avdetinde Anadolu'yu boy beyleri arasında şu şekilde taksim etti:

“Mardin, Urfa, Harput, Malatya (Artık bin 1 ksik) e: Sivas, Amaaya, Ankara (Emir Daniş-

mend Gazi) ye; Maraş, Adana (Emir Cavlı) ya; Erzincan, Divirgi, Şarkî Karahisar (Emir Menküçük) e; Erzurum, Kars Emir Saluk) a; Diyarbakır, Siirt, (Emir İnal) a; Rum hududuna yakın yerler de (Cavuldur Bey) e düşmüştü. Anadolu'nun hakikî fatihi olup halk arasında kendisi Battal Gazinin torunu deye anılan ve destanlar yazılan (Melik Danişmend Ahmed Gazi) ekserisi (Bozok) olan 12 ulusun reisi idi. Bu zat, Sivas paytaht yaparak (Danişmendiye devletini kurdu. Anadolu adını ilk benimsiyerek kendilerini o milkin maliki sayanlar, Danişmendliler olmuştur. Ba hükümdarlar, memlekete ait her hangi bir mesele çıktığı zaman kurultayı içtimaa davet ederek meşveretle iş görü-

yorlar ve (Sığır) lar, (Şölen) ler, (Yuğ) 'ar gibi Oğuz Türk Türesi'nin icaplarından zerre kadar ayrılmıyorlardı., (2)

İşte, Anadolu'da Oğuz Türk türesini zamanımıza kadar yaşatan bir zümrenin, memleketin efsanevi tarihinde en yüksek mevkii almış olan ilk fatih, Melik Danişmend Gaziye nisbetlerini ve bu nisbetin — Türk evliyalarının huruç noktası olan Horasan ve orada medfun peygamber torunu — Musa Kâzıma kadar yürütüldüğünü gösteren silsilenamenin bu bakımlardan değeri var-

(1) Makalede Arapca bir haşiye varsada, Arap harfleri mevcut olmadığından yazılamadı.

(2) « Türkmenlerin Anadoluda Yerleşmesi », Hilmi Ziya; Türk Yurdu Cilt 1 No. 5, 1341.

Müteakip nushalarda Haşim Nezihi tarafından toplanıp hazırlanmakta olan büyük halk şairi ve mutasavvifi Evrekli (Seyranî) hakkındaki neşriyatımıza devam edeceğiz. Bundan başka yine Haşim Nezihi tarafından toplanmış olan (Celâlettin efendi), Molulu (Revani) ve Erkiletti (Aşık Hasan) adlı üç şaire ait tetkiklerde devam edeceğiz.

ERCİYES

ERCİYES [*]

Yükseğinde akkarların görünür
Engininde güzellerin salunur
Kimya dedikleri sende bulunur.
Burcu burcu kokar gülün Erciyes

Ali dağı Erciyesin eteği
Yeğitler yatağı sümbül biteği
Yüce tepelerin avşar yatağı
Burcu burcu kokar gülün Erciyes

Eksilmez başından dumanın kıçın
Varmıdır dünyada şu senin eşin
Sorsam eskilerden yüzbin var yaştın
Dünya kurulduğun bilin Erciyes

Karacaoğlan derki eşin bulunmaz
görük at yorulur gönül yorulmaz
Kış gelince hiç yanına varılmaz
Yamandır soğun senin Erciyes

[*] Anadolu'nun büyük ve Lirik halk şairi Karacaoğlanın Erciye hakkında söylediği parçayı, taşıdığı yüksek Orijinalite dolayısıyla Erciye'de yeniden neşretmeği yerinde bulduk. Bu parçanın o bir sahifede bir başka nushada gördüğümüz ikinci bir şeklini de aynen neşrediyoruz.

Haşim Nezihi

ERCIYES

Yaz gelipde beş ayları doğunca
Akar boz bulanık selin Erciyes
Lale sümbül mır menekşe dolunca
Kokar burca burca gülün Erciyes

Eksik olmaz yükseğinde dumanın
Sümbüle karışmış çayı, çimenin
Yine geldi yavlayacak zamanın
Çekilip geliyor yelin Erciyes

Eksilmez başında dumanın, kışın
Acep kaç binine değmiştir yaşın
Alende varmı ola akranın eşin
Dünyanın yapısını bilen Erciyes

Erciyes dağının yüksektir dergi
Abü zülâl gibi suyunun rengi
Sanada dokundu feleğin derdi
Sıvırdı havaya külün Erciyes

(Karaca oğlan) da derki mislin bulunmaz
Yaz gelince engininde durulmaz
Kış gelince hiç semtine varılmaz
Ramandır Tekirin yelin Erciyes

Neşriyatı idare eden : SAHİR ÜZEL

Basıldığı yer : YENİ SÜMER Basımevi

Halkevleri Dergileri

<i>Derginin adı</i>	<i>Halkevlerinin Adı</i>	<i>Kaç günde bir çıktığı</i>
Görüşler	Adana	Aylık
Taşpınar	Afyon	"
Yeşilirmak	Amasya	"
Türk Akdeniz	Antalya	İki aylık
Altınyaprak	Bafra	Aylık
Kaynak	Balıkesir	"
Uludağ	Bursa	Üç aylık
Ülker	Burdur	Aylık
Çoruh	Artvin	İki aylık
İnanç	Denizli	Aylık
Karacadağ	Diyarbakır	"
Altan	Elaziz	"
Yeni Türk	İstanbul - Eminönü	"
Halk Bilgisi Haberleri	" "	İki aylık
Erciyes	Kayseri	Aylık
Halkevi	Eskişehir	"
Aksu	Giresun	"
Ün	sparta	"
İkikirler	İzmir	15 günlük
Doğuş	Kars	Aylık
Konya	Konya	"
Gediz	Manisa	"
İçel	Mersin	"
Taşan	Merzifon	"
Yeni Milâs	Milas	"
Muğla	Muğla	"
Akpınar	Niğde	"
Ülker	Niksar	"
İnan	Trabzon	"
19 Mayıs	Samsun	"
Dıranaz	Sinop	"
Orta yayla	Sivas	"
Bozok	Yozgat	15 günlük
Karaelmas	Zonguldak	Üç aylık

Bay Takar

Bozantlı

Fiatı 10 Kuruştur